

Įvairiai Lietuvos miestai ir miesteliai pasitiko ir šventė Lietuvos Respublikos valstybingumo šimtmetį: vieni Trispalvių jūromis prie valstybinių įstaigų, organizacijų ir gyvenamųjų namų, kiti – gražiais dainų ir šokių koncertais, tretieji – dailininkų kūrybos parodomis, o mano gimtasis miestas Raseiniai išskirtine dovana – puikia reprezentacine knyga „Raseiniai. Čia mūsų takai“ (sud. fotomenininkas Jonas Danauskas ir Živilė Lembutiene. – V., 2017. – 137 p.).

Reprezentacinį leidinį kraštui ir pasauliui pristatė Raseinių ir rajono savivaldybės meras Algirdas Gričius ir mero pavaduotoja Gitana Rašimienė žodžiais, faktiškai atspindinčiais visą knygos turinį, papildomais puikiai iliustruotos fotomenininko Jono Danausko nuostabiai gražiomis Raseinių krašto gamtos ir paties miesto bei raseiniškių spalvotomis fotonuotraukomis: „100 atkurtai Lietuvai. „Ámžiais budėjau. Ir vėl nepriklausomybę laimėjau“, - byloja Raseinių simbolis Žemaitis. Pasitikdami valstybės atkūrimo jubiliejų, budėkime ir mes, nes šimtmetį škaičiuojantis valstybingumo kelias nebuvo lygus ir lengvas, bet stipri ir vieninga tauta išsaugojo laisvės idėją. Šiandien mes galime didžiuotis gyvendami Nepriklausomoje valstybėje, kuri - ne tik didmiesčių mūrai ir bokštai. Lietuva – gimtasis žemės lopinėlis – su rūke skendinčiu senu vienkiemiu, ūksmingais miškais ir Maironio apdainuotais Dubysos slėniais. Pagonybės paslaptis šnabžda samanoti alkų akmenys, atlaidų kaspinais moja kaimo bažnytėlės, ir tikintieji patiria stebuklingą Dangaus malonę. Čia per amžius tautos sargyboje su kalaviju parimęs Vytautas Didysis, šlovingą praeitį sapnuoja seni dvarai ir piliakalniai. Ištroskusį gaivina niekad neužšalantis šaltinėlis, o laukuose banguoja gelsva duonos jūra... Po kasdienių darbų skamba muzika, šurmuliuoja šventės – atgyja tautos atmintis ir tradicijos. Čia - mūsų takai, kuriuos kasdien miname, kuriais išeiname, bet visada galime sugrįžti... Branginame tai, ką turime, ir nepaliaukime dalintis bendrystės, meilės ir pagarbos savajam kraštui jausmu“. (Raseiniai, 2018) .

Iš tikrųjų, daugelį mūsų raseiniškių paviliojo „didmiesčių mūrai ir bokštai“, didmiesčio gyvenimo ritmas ir tempai, veikiant ir kuriant tą ir ten, kur buvo Dievo mums lemta. Tačiau, manau, ne tik man, bet ir kitiems raseiniškiams, visada ir per visą gyvenimą širdį nudiegdavo, važiuojant per Raseinius, tarsi kažkoks lyg ir kaltės jausmas ir jį lydintis noras, atvažiuoti į savo gimtąjį miestą, aplankyti savo tėvų ir senelių gyventas vietas, pamėginti atrasti jų įmyntas pėdas šioje žemėje, prisiminti, ką jie buvo pasakoję apie savo gyvenimą Raseiniuose. Bet negailėstingas Laikas, mus įkalinęs begaliniuose darbuose ir šeimos rūpesčiuose, greitai tirpstančioje kasdienybėje ir jos skubėjime... tas mintis nuskandindavo Letoje... Taip ir bėgo, kasmet vis sparčiau ir sparčiau nužydyntys pavasariai... ir man, kol vieną dieną raseiniškė bibliotekininė ir kūrėja Asta Krikščiokaitienė paėmė už rankos... ir sustabdė, tarusi „Grižkite...“

Grįžau į Raseinius su savo knygomis, mintimis ir dideliu noru pažinti savo gimtąjį kraštą. Pamačiau Raseinius atsinaujinusius, mūrinius, gražius ir jau tampančius didmiesčiu... tik nepaprastu, ir Istorijai neprarastu, bet gaivinančiu savo Istoriją, ir puoselėjančiu savo gamtą, gražinančiu savo aplinką ir siekiančiu pasilikti brangiu savo ainiams savo kūrybine aura, poetišku žodžiu, knygomis ir dar raseiniškių išsaugotomis tradicijomis ir papročiais, ir svarbiausia... savo kūrybingais nuoširdžiais žmonėmis, darančiais savo miestą lietuviškos dvasios tvirtove ir sektinu pavyzdžiu kitiems miestams ir miesteliams. Apie tai ir rašoma knygoje „Raseiniai. Čia – mūsų takai“ .

Knygą sudaro keletas skyrių „Takų pradžia“, „Čia sueina visos gijos“, „Laisvės vertė“, „Kartų atmintis“, „Tikslai įkvepia“, „Tarp gerų žmonių“, „Piligrimystės centras“ , „Savuoju keliu“, „Kaip puikūs slėniai sraunios Dubysos“, „Miškais lyg rūta kalnai žaliuoja“. Kiekvienas raseiniškis knygoje atras savo skyrių, kuris jam arčiausiai jo širdies. Tačiau visiems raseiniškiams, ir čia gyvenantiems ir atvykstantiems svarbiausias skyrius tas, kur dar plaka Maironio širdis ir jo paliktas testamentinis priesakas tautiečiams „Mylėk, lietuvi, tą brangią žemę, kurioj nuo amžių tėvai gyveno“, Brangi kiekvieno raseiniškio širdžiai ir Raseinių Žemaičio aikštė, visų šio miesto gyventojų susibūrimų, valstybinių ir tautinių švenčių vieta. Visi ją ne kartą lankėme ne tik švenčių metu, bet ir visada, kai tik įkeldavome koją į Raseinius. Dar gyvi atmintyje ir mūsų tėvų pasakojimai ir atsiminimai apie šventes prie Žemaičio paminklo. Spalvingai ir intriguojančiai knygoje pristatomas paslaptingas Molavėnų kompleksas, su dar tyrinėtiniomis jo legendomis ir istorijos mįslėmis, :Žmogaus ir gamtos sukurta unikali erdvė, ... kviečianti gaivinti ir įtvirtinti senosios lietuvių pasaulėjautos tradicijas“ (Ten pat, p. 14,15). Knygoje aprašomi ir šio krašto dvarai, jau atgaivinti ir dar gaivinami, supažindinama su šio krašto materialinės kultūros paveldu – Lyduvėnų unikaliu visoje Europoje tiltu, žemaitiškos architektūros pasididžiavimu – Raseinių bažnyčia ir senąja kaimo sodyba, tvarkinga ir gražia, matyt, tokia ir buvusia jos gyvavimo laikotarpiu.

Knygoje pagarsinti ir žymiausi Raseinių žmonės: kaimiškos muzikos kapelos „Dubysa“ vadovas Gintautas Grigaitis, mėgėjų teatro „Braižas“ vadovė entuziastė Jolanta Šimaitienė, istorikas ir kraštotyrininkas „baltasis Raseinių metraštininkas“ Jonas Brigys, kelių knygų autorius, mūsų amžininkas rašytojas Marcelijus Martinaitis, kurio vardu pavadinta Raseinių viešoji biblioteka, sauganti ne tik šviesų rašytojo atminimą, bet ir jo knygų lentyną, Kalnų memorialinis kampelis.

Protingai tvarkomi Raseiniai vilioja ne tik Lietuvos, bet ir užsienio investitorius. Čia veikia Danijos kapitalo įmonė „Danopin“, kurioje gaminami verpalai iš avių vilnų, atvežamų iš Naujosios Zelandijos, Anglijos, Ispanijos ir Graikijos (Vadovas Rosvaldas Kunickas); AB „Šatrija“, įkurta 1955 metais, nuolat modernizuojama siuvykla, kurioje siuvami specializuoti drabužiai gaisrininkams, vairuotojams, sportininkams, medžiotojams (direktorius

Giedrius Grondskis), Lietuvos ir Norvegijos UAB :Norvelita", žuvų perdirbimo veiklą pradėjusi 1995 ir iki šiol sėkmingai ir pelningai dirbanti: „Karpynė" – patraukli vieta konferencijoms, seminarams, pilsui ir pramogoms ir t.t.

Knygoje daug vietos skiriama ir Raseinių rajono miestelių – Ariogalos, Betygalos, Nemakščių, Viduklės Girkalnio („Kaštonų respublikos"), Šiluvos – tikinčiųjų piligrimystės centro aprašymui; supažindinimui su šiuose miesteliuose gimusiais ir augusiais žymiais žmonėmis: Šiluvos – baleto artistu Henriku Baniu, , dramos aktoriumi ir skaitytoju Arnu Rosenu, režisieriumi Eimuntu Nekrošumi, teisininku habil dr. Alfonsu Vaišvila; Viduklės talentingu metraštininku Antanu Pociumi, tautodaininku Dariumi Janušausku, žymiu bitininku Jonu Kačiušiu; alpinistu – Vladu Vitkausku, rašytoju Simonu Stanevičiumi; Ariogalos – pagrindininkais, pasipriešinimo sovietų okupacijai organizacijos „Vieningoji darbo sąjunga" nariais studentais, palaikiusiais ryšius su to krašto Lietuvos partizanais ir sovietinio režimo baustais griežčiausiomis bausmėmis - 25 metams kalėjimų ir lagerių. Jų atminimui skirta Juozo Petkevičiaus knyga „Studentai". Ariogaloje norvegas Roaras Stromanesas įkūrė katerius gaminančią firmą „Skorgenas". Ariogališkiams tai ne tik darbo vietos, bet ir norvegiško patyrimo mokykla. Jau pagaminta ir pasaulio rinkose didžiulį pasisekimą turi jų pagaminti kateriai; jų pagaminta ir parduota jau daugiau negu trys tūkstančiai. Betygala garsėja Šv Mikalojaus, unikalios architektūros, bažnyčia, didingu paminklu Vytautui Didžajam skulptorius P. Aleksandravičius, 1931), senuoju ažuolu ir darbščiaja, nepavargstančiaja muziejininke Marijona Birute Navakauskiene, surinkusia šio krašto žmonių senųjų daiktų, naudotų buityje, daiktų kolekciją ir įkurusia jų muziejų; Nemakščiai – garsėja Leono Tamulevičiaus įkurtu technikos „Muziejuku", pagal autentiškus brėžinius atkurta savaeige aštuonrate važiuokle, kurią buvo sukūręs čia Xix a. Gyvenęs šio krašto bajoras Pšemislav Neveravičius. „Muziejukyje" jaukiai įkurta XIX a kalvė ir to paties amžiaus gaisrinės įranga, įvairių istorijos laikotarpių technika. Gražu ir miela šiame Žemaitijos krašte, mano senelių ir tėvų tėviškėje ir mano gimtinėje.

Knygos pabaigoje pateikiami knygos autorių, jos kūrėjų pamąstymai. Tai tikras – lietuvių literatūros perliukas, kviečiantis kiekvieną stabtelėti ir susimąstyti: „Žmogus į gyvenimo kalnelį kopia savo atrastuoju keliu. Praeity būna likusios įsiklausymo į savąjį – aš valandos, Ieškojimų ir abejonių laikas. Įkalnėn veda sutvirtėjusi valia pakelti įtampą, tikslo aiškumas, noras siekti prasmingo buvimo. Žmogus tada jau gerai žino, kad kuriant save ir minant savąjį – taką nuolat tenka įveikti priešinimąsi, nepalankias aplinkybes, abejones sėkme, nuovargį. Bet jeigu kelio pradžioje sušvitęs tikslas ar svajonė vis šviečia, jėgų atsiras. O dar, jeigu tavo kryptiniai yra pritariančių, jeigu matai, kad yra sekančių paskui tave, supranti neklystąs, esąs teisingoje gyvenimo srovėje, tada dienos ir metai prasmingi, tavasis kelias įsilieja į kelią, kuriuo eina daugelis tavo kartos žmonių. Ir tu savo darbu įneši būtinają dalį į bendrą aruodą" (Ten pat, p. 135).

O aš manau, jeigu šios nuostabios knygos autoriai Jonas Danauskas ir Živilė Lembutienė net būtų daugiau gyvenime nieko reikšmingesnio ir nenuveikę, ši knyga – tai tikras jų žygdarbis, be jokios abejonės, giliai įprasminęs jų gyvenimą ir įeisiantis į Lietuvos kultūros ir Tautos istoriją. Ačiū, kad esate.

2018-03-14